

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 540/2019-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná prokurista Mgr. Michal Bizoň, LL.M., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 50/2019 z 25. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júna 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ],

██████████ (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 50/2019 z 25. apríla 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka (matka) sa návrhom z 29. septembra 2015 domáhala zvýšenia výživného na svoje dve maloleté deti. Predmetné konanie pôvodne vedené na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 4 P 148/2015 bolo právoplatne skončené potvrdzujúcim rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 CoP 45/2018-483 z 26. septembra 2018, ktorým bol návrh matky na zvýšenie výživného zamietnutý.

2.1 Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti uviedla, že proti rozsudku krajského súdu č. k. 7 CoP 45/2018-483 z 26. septembra 2018 podala v zákonom stanovenej lehote dovolanie na najvyššom súde, ktoré odôvodnila viacerými pochybeniami v rozhodnutí odvolacieho súdu a porušením základných zásad obsiahnutých v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“).

2.2 Sťažovateľka v argumentácii formulovanej v dovolaní vytkla rozsudku krajského súdu č. k. 7 CoP 45/2018-483 predovšetkým porušenie zásady vyjadrenej v § 62 zákona o rodine, podľa ktorej *„Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.“* Podľa názoru sťažovateľky súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd pochybili pri rozhodovaní o jej návrhu na zvýšenie výživného na maloleté deti v tom, že pri rozhodovaní o určení výšky výživného zohľadnili naturálne plnenia, ktoré sú maloletým deťom zo strany otca poskytované.

2.3 Prípustnosť dovolania sťažovateľka odôvodnila podľa § 421 ods. 1 písm. a) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým

sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

2.4 Uznesením sp. zn. 3 Cdo 50/2019 z 25. apríla 2019 najvyšší súd dovolanie odmietol ako neprípustné [§ 447 písm. c) CSP, pozn.].

2.5 Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti ďalej zdôraznila, že z odôvodnenia napadnutého uznesenia je zrejmé, „... že jediným dôvodom, pre ktorý Najvyšší súd moje Dovolanie odmietol bolo to, že som v texte tohto Dovolania konkrétne neoznačila a nešpecifikovala súdne rozhodnutie spadajúce pod ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu.“.

2.6 Podľa názoru sťažovateľky „... postup, v rámci ktorého by Najvyšší súd odmietol každé dovolanie podané na základe ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP len preto, že v ňom nebolo konkretizované niektoré z jeho rozhodnutí, by bol teoreticky namieste výlučne v tom prípade, ak by bolo rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu možné spoľahlivo lustrovať - čo však nie je. Takýto postup navyše vyvoláva dojem, akoby sám Najvyšší súd nepoznal svoju vlastnú rozhodovaciu prax, čo je však v medziach právneho štátu neakceptovateľné.

... Práve vďaka záverom Najvyššieho súdu týkajúcim sa potreby špecifikácie rozhodovacej praxe pritom v prípadoch mnohých dovolaní dochádza k mimoriadne rýchlemu vyriešeniu vecí - jednoduchým odmietnutím dovolania bez meritórneho prieskumu, a to dokonca aj tam, kde bolo podané dovolanie plne dôvodné. Takýto postup však nie je možné označiť nijak inak, ako odňatie práva jednotlivca na súdnu ochranu, a to výlučne na základe svojvôle súdu...

... zastávam názor, že v mojom prípade došlo konaním zo strany Najvyššieho súdu k porušeniu môjho práva na spravodlivý proces, ale najmä k odňatiu môjho práva na súdnu ochranu. Porušenia Zákona o rodine, ku ktorým došlo v mojej veci boli totiž tak zjavné a závažné, že odmietnutie môjho Dovolania zo strany Najvyššieho súdu výlučne na základe toho, že v jeho texte nebolo špecifikované súdne rozhodnutie tvoriace ustálenú rozhodovaciu prax, je nevyhnutné považovať za neúmerň formalizmus neakceptovateľný v právnom štáte.“.

3. V nadväznosti na už uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom:

„I. Základné právo Sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd; a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd; uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.04.2019, sp. zn. 3 Cdo 50/2019, porušené boli.

II. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 25.04.2019. sp. zn. 3 Cdo 50/2019, sa zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

III. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný Sťažovateľke uhradiť trovy konania na účet obchodnej spoločnosti BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská

4. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré sú podané navrhovateľom bez právneho zastúpenia podľa § 34 a § 35 zákona o ústavnom súde a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (§ 37 zákona o ústavnom súde), návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávnenou osobou, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

10. O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014).

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

12. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

13. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

14. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (mutatis mutandis II. ÚS 71/97).

15. Predmetom konania ústavného súdu je rozhodovanie o namietanom porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému malo dôjsť napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

16. Sťažovateľka porušenie týchto práv odôvodnila tým, že najvyšší súd odmietol jej dovolanie pre jeho neprípustnosť podľa § 447 písm. c) CSP, a teda bez meritórneho preskúmania veci, keďže sťažovateľka vo svojom dovolaní neoznačila konkrétne rozhodnutie, ktorým by poukazovala na odklon odvolacieho súdu od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Sťažovateľka uviedla, že takýto postup zo strany najvyššieho súdu považuje „za protizákonný a v rozpore s ústavou“.

16.1 V nadväznosti na uvedené vo vzťahu k napadnutému uzneseniu sťažovateľka pristúpila k tejto argumentácii:

«17. V prvom rade zo znenia ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP žiadnym spôsobom výslovne nevyplýva povinnosť dovolateľa špecifikovať v dovolaní ustálenú rozhodovacia prax. Práve naopak, ustanovenie § 432 ods. 2 CSP hovorí, že: „Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia!“ V zmysle citovaného ustanovenia som pritom pri príprave Dovolania dôsledne postupovala. Akékoľvek závery Najvyššieho súdu o tom, že postup podľa ustanovenia § 432 ods. 2 CSP nepostačuje, a že v každom dovolaní podanom podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP je potrebné konkretizovať ešte aj súdne rozhodnutie, od ktorého sa odvolací súd odklonil, idú zásadne nad rámec znenia tohto ustanovenia CSP a smerujú tak k príliš širokému výkladu zákona.

18. V druhom rade osobitne zdôrazňujem, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu resp. Najvyššieho súdu nie je žiadnym spôsobom súhrnne kodifikovaná a je preto mimoriadne problematické ju spoľahlivo vyhľadávať a lustrovať v nej. Ak Najvyšší súd aj napriek tomuto trvá na tom, aby bola ustálená rozhodovacia prax v každom dovolaní podanom podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) konkrétne špecifikovaná, s dovolateľom sa v podstate hrá na mačku a myš - ak sa dovolateľovi rozhodnutie aplikovateľné na jeho vec nepodarí nájsť, Najvyšší súd jeho vec jednoducho meritórne nepreskúma a neposúdi, iba ju priamo odmietne, a to aj v prípadoch, kedy by podané dovolanie bolo inak plne na mieste.

19. V neposlednom rade považujem za potrebné poukázať na to, že podľa ustanovenia § 238 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej ako „OSP“) nebolo dovolanie vo veciach upravených Zákonom o rodine prípustné až na niekoľko zákonom upravených výnimiek, medzi ktorými sa však výživné nenachádzalo. OSP bol pritom v takomto znení účinný od roku 1992 až do jeho nahradenia CSP čo znamená, že rozhodnutia o výživnom boli z dovolacieho prieskumu vylúčené viac ako 20 rokov, počas ktorých sa v tejto oblasti celkom zrejme žiadna ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu nevytvorila a ani vytvoriť nemohla. Rozhodovacia prax sa preto sústredila v rozhodnutiach krajských súdov ako súdov odvolacích. Je teda zrejmé, že vo veciach výživného v súčasnosti v podstate ani neexistuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho

súdu, pretože táto sa od okamihu účinnosti CSP [ktorý dovolanie v týchto veciach už pripúšťa) ešte nestihla vytvoriť...»

17. Z ústavného vymedzenia postavenia a kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu v Slovenskej republike vyplýva, že rozhodovanie vo veciach úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov.

18. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

19. Ústavný súd vzhľadom na svoje postavenie môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

20. Ústavný súd zvyčajne, že súčasťou práva na spravodlivé konanie je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04).

21. Ústavný súd aj s poukazom na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

22. Ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie sp. zn. 3 Cdo 50/2019 a nezistil takú skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone, a to vo väzbe na rozhodné okolnosti veci.

23. Vo vzťahu k záverom v napadnutom uznesení najvyššieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ich ústavnú udržateľnosť a nezistil, že by posudzované rozhodnutie bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a tým mohlo zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

24. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu presvedčil, že najvyšší súd sa adekvátne vysporiadal s otázkou posúdenia prípustnosti dovolania. Podľa názoru ústavného súdu závery najvyššieho súdu v napadnutom uznesení majú oporu v zákone, boli dostatočne a zrozumiteľne formulované a zdôvodnené. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovalo napadnuté rozhodnutie vo vzťahu k sťažovateľkou namietanému porušeniu práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

25. Najvyšší súd v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia poukázal na podstatu a zmysel dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku (body 6 až 9 odôvodnenia napadnutého uznesenia, pozn.) a k jeho prípustnosti uviedol:

«Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP má osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou dovolacieho súdu“. Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky na zasadnutí 10. októbra 2018 prijalo ako judikát rozhodnutie z 24. januára 2018 sp. zn. 6 Cdo 29/2017 (R 71/2018), právna veta ktorého znie: „Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I, II. a IV vydaných ŠEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986.“ Pod pojem ustálenej súdnej praxe a pod pojem dovolací súd v zmysle § 421 ods. 1 CSP teda nemožno zahrnúť rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Českej republiky, na ktoré dovolateľka poukazuje vo svojom dovolaní. [bod 10.1 odôvodnenia napadnutého uznesenia, pozn.]»

Meritórny dovolací prieskum z hľadiska správnosti odvolacím súdom riešených právnych otázok nebolo možné v danom prípade uskutočniť z dôvodu, že dovolateľka - vyvodzujúc prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP - neoznačila žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu predstavujúce jeho ustálenú rozhodovaciu prax a riešiacu niektorú právnu otázku spôsobom, od ktorého sa odvolací súd - ako tvrdí dovolateľka - v tomto prípade odklonil. Treba pripomenúť, že sama polemika dovolateľa správnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Pokiaľ dovolateľ neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach (predpokladoch) o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v

opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo minúť zákonom určený cieľ. V prípade nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým „suplovať“ aktivitu dovolateľa, resp. advokáta, ktorý spísal dovolanie a zastupuje dovolateľa (2 Cdo 167/2017, 3 Cdo 235/2016, 5 Cdo 13/2018, 7 Cdo 114/2018, 8 Cdo 78/2017). [bod 10.2 odôvodnenia napadnutého uznesenia, pozn.]

V danom prípade sa dovolateľka nestotožnila so skutkovými zisteniami a právnymi úvahami odvolacieho súdu, podala kritiku jeho právnych záverov a polemizovala so správnosťou riešenia viacerých otázok, ktorými sa odvolací súd - podľa presvedčenia dovolateľky - odklonil od „od ustálenej rozhodovacej praxe“. Jej dovolacia argumentácia ale v jednotlivostiach a aj komplexne nedáva podklad pre posúdenie, či skutočne došlo k ňou tvrdenému odklonu, lebo dovolateľka v dovolám neoznačila žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, od právnych záverov ktorého sa odvolací súd odklonil [bod 11 odôvodnenia napadnutého uznesenia, pozn.].»

26. Právna úprava inštitútu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku je i na účely mimosporových konaní obsiahnutá v § 419 a nasl. CSP v spojení s § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) . Je zásadné si uvedomiť, že dovolanie smeruje vždy proti rozhodnutiu, ktoré by malo byť v zásade nemenné a záväzné. Právna istota nastolená právoplatným rozhodnutím môže byť narušiteľná len výnimočne a v mimoriadnych prípadoch, a preto má najvyšší súd posudzovať otázku prípustnosti dovolania v občianskom súdnom konaní skôr reštriktívne [k tomu porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 186/2012].

27. Prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP je vymedzená taxatívne. Sťažovateľka ako dôvod prípustnosti ňou podaného dovolania uviedla dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe

dovolacieho súdu. Súčasná právna úprava teda dáva dovolaciemu súdu právomoc na to, aby sám rozhodol o tom, či v konkrétnom prípade ide o „*odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu*“, a z tohto pohľadu rozhodol o prípustnosti dovolania.

28. Ústavný súd konštatuje, že dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP sa viaže na ustálenú judikatúru najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd v rozhodnutiach, ktoré boli zverejnené ako súdne rozhodnutia zásadného významu v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

28.1 Jednotnou interpretáciou zákona sa zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa právna istota a subjektom práva sa umožňuje predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída. Predvídateľnosťou rozhodovania sa naplňuje materiálne chápanie právneho štátu a vylučuje sa priestor pre prípadnú svojvôľu. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 87/93, PL. ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99).

28.2. Súd sa pri prejednávaní a rozhodovaní určitej veci nemusí stotožniť s judikátom najvyššieho súdu vydaným v skutkovo a právne obdobnej veci, je však nevyhnutné, aby svoj odlišný právny názor argumentačne (kriticky) konfrontoval v odôvodnení rozhodnutia a dostatočne vysvetlil, prečo sa nebolo možné stotožniť s konkrétnym judikátom. Je potom úlohou dovolacieho súdu, ak sú dôvody prípustnosti z tohto pohľadu dovolateľom uvedené, t. j. predpokladá sa, že dovolateľ „presvedčí“ dovolací súd, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, aby tento odklon, ak bude považovať za preukázané, že dovolanie je prípustné, z hľadiska právneho posúdenia veci vyriešil.

28.3 Dovolateľ preto musí v dovolaní presne uviesť, ktorý konkrétny judikát (rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky) nerešpektoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí [k tomu bližšie pozri ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S.,

BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 1380 – 1386.].

29. Podľa názoru ústavného súdu sa najvyšší súd v napadnutom uznesení náležite vysporiadal s otázkou prípustnosti dovolania sťažovateľky (ako otázkou predbežnou) a dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľky odmietol, zreteľne sformuloval [§ 447 písm. c) CSP].

30. Ústavný súd v súvislosti s prejavom nespokojnosti sťažovateľky s napadnutým uznesením najvyššieho súdu tiež poznamenáva, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je záruka, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania. Podstatou je, aby postup všeobecného súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný a aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V takom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05), a uvedené sa týka aj konaní v rodinných veciach.

31. Ústavný súd takto potom dospel k záveru, že námietky sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu neobstoja, a preto ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v rámci predbežného prerokovania podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

32. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky formulovanými v petite jej ústavnej sťažnosti.

33. Nad rámec veci ústavný súd poukazuje na § 121 CMP, podľa ktorého rozsudky o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a výžive maloletých a o priznaní,

obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu možno zmeniť alebo zrušiť aj bez návrhu, ak sa zmenia pomery.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu